

Drechtsteden

Postbus 619 3300 AP Dordrecht

Raadsinformatiebrief

Aan de (plv.) leden van de Drechttraad

Behandeld door: V.P.F. Wiegerinck

Onderwerp: Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem

Geachte heer/mevrouw,

Toelichting

IBAN: NL88 BNGH 0285127748

BIC: BNGHNL2G

Telefoon: 078-770 4883

E-mail: vpf.wiegerinck@dordrecht.nl

Bijlage(n): 2

Datum: 9 juli 2020 Ons kenmerk:

BDR/20/2482537 Uw kenmerk:..

De Drechtstedengemeenten en gemeente Gorinchem hebben eind 2019 een aanvraag voor een rijksbijdrage bij het Rijk ingediend in het kader van de Regio Deals. Deze Regio Deals van het Rijk zijn een uitvloeisel van het standpunt van het kabinet Rutte III ten aanzien van het belang van de gezamenlijke aanpak van regionale opgaven. Door een Regio Deal gaan het Rijk en de regio een langdurige samenwerking aan die moet bijdragen aan het bevorderen van de brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht van die regio. Centraal staan de integrale aanpak en het meervoudig karakter van de opgave. De verschillende krachten en uitdagingen die specifiek zijn voor de regio staan aan de basis van de samenwerking.

De aanvraag van de regio is op 14 februari 2020 door het Rijk toegekend. Het Rijk stelt een bijdrage van € 22,5 miljoen (inclusief compensabele BTW) ter beschikking om de regionale opgave tot uitvoering te brengen. Aan deze bijdrage zijn voorwaarden verbonden, onder meer de voorwaarde dat de regio zelf voor tenminste hetzelfde bedrag investeert in de uitvoering van de Regio Deal.

De Regio Deal is uitgewerkt in de tussen het Rijk en de regiopartners gesloten Regio Deal Drechtsteden — Gorinchem 'Investeren in mensen. Goed leven in een maritieme topregio.', die als bijlage bij deze raadsinformatiebrief is gevoegd. Naast het Rijk, de Drechtstedengemeenten en de gemeente Gorinchem heeft ook de provincie Zuid-Holland zich aan de Regio Deal gecommitteerd en een bijdrage ter beschikking gesteld.

De Regio Deal bevat de afspraken over de relatie tussen het Rijk en de regio. De uitvoering van de Regio Deal is een verantwoordelijkheid van de regio. De onderlinge afspraken tussen de regiopartners is vastgelegd in een tussen de regiopartners gesloten Bestuurlijke Overeenkomst Regiodeal. Deze overeenkomst is eveneens als bijlage bij deze raadsinformatiebrief gevoegd.

Wij informeren uw raad graag over de effecten ten aanzien van de brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht van de regio die we beogen te bereiken met deze Regio Deal. De raden van de deelnemende gemeenten (van de Drechtsteden en Gorinchem) en Gedeputeerde Staten van de provincie ontvangen eveneens een afschrift van deze raadsinformatiebrief.

Samenvatting

De samenwerking tussen Rijk en Regio beslaat meerdere beleidskolommen en heeft een gebiedsoverstijgende impact. Verschillende departementen van het Rijk zijn betrokken, evenals meerdere disciplines binnen de gemeentelijke organisaties en de provincie.

Alblasserdam / Dordrecht / Hardinxveld-Giessendam / Hendrik-Ido-Ambacht | Papendrecht / Sliedrecht / Zwijndrecht

Pagina 1 van 2

Datum: 9 juli 2020
Ons kenmerk: BDR/20/2482537

Ook het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen zijn nauw betrokken bij de samenwerking en hebben invloed op de besteding van de beschikbare middelen. De bijdrage en inzet van het Rijk is nodig om de projecten een duw in de rug te geven en om een vliegwieleffect teweeg te brengen.

De samenwerking richt zich op drie zogenaamde pijlers: human capital, toegepaste innovatie en dynamiek aan de oevers. Voor een nadere toelichting op de pijlers, de daaraan ten grondslag

gelegen ambities en doelstellingen en de beoogde effecten verwijzen wij uw raad graag naar de Regiodeal.

De toegekende rijksbijdrage wordt verdeeld over deze pijlers conform de verdeling die in de Regiodeal is opgenomen. Een klein deel van de rijksbijdrage is bestemd om uitvoeringskosten te dekken. Sturing op de voortgang en naleving van de Regiodeal vindt plaats in het Rijk-Regio-overleg waarin bestuurders van het Rijk, de provincie, de gemeente Gorinchem en het Drechtstedenbestuur zitting hebben. De verdeling van de aan de pijlers toegekende bijdrage is een verantwoordelijkheid / bevoegdheid van de regio. Daartoe is een triple helix stuurgroep ingesteld. Deze stuurgroep neemt besluiten over de daadwerkelijke toekenning van middelen aan de projecten en de vorm waarin de middelen ter beschikking worden gesteld.

De gemeente Dordrecht is aangewezen als regiokassier. Het Rijk keert de bijdrage in twee termijnen uit aan de regiokassier (specifieke uitkering). De regiokassier beheert deze middelen en draagt zorg voor de feitelijke overdracht van de middelen aan de projecten (gemeenten) conform de besluiten van de triple helix stuurgroep. De regiokassier zorgt eveneens voor de verantwoording van de besteding van die middelen richting Rijk en regiopartners.

De Regiodeal wordt aangegaan door de betrokken ministers, Gedeputeerde Staten, het college van

Gorinchem en het Drechtstedenbestuur. De Regiodeal is een bestuurlijk convenant (en daardoor ook niet in rechte afdwingbaar). Dat het Drechtstedenbestuur de Regiodeal namens de colleges van de

Drechtstedengemeenten aan gaat, betekent niet dat de uitvoering (en de daaruit voortvloeiende risico's) van de

Regiodeal bij de Gemeenschappelijke Regeling of het Drechtstedenbestuur ligt. De uitvoering van de

Regiodeal vindt immers op projectniveau plaats en deze projecten (en daarmee de betreffende gemeente) zijn en blijven volledig verantwoordelijk en risicodragend voor de projectresultaten. Indien bijvoorbeeld blijkt dat een project niet heeft voldaan aan de subsidievoorwaarden en de rijksbijdrage geheel of gedeeltelijk door het Rijk wordt teruggevorderd, dan dient dit binnen het project opgevangen te worden. Overwogen is om de Regiodeal aan te laten gaan door alle colleges van de tot de Drechtsteden behorende gemeenten. Hiervoor is niet gekozen, juist vanwege de regionale uitstraling en effecten ten aanzien van de brede welvaart die de Regiodeal teweeg brengt.

De onderlinge afspraken tussen de regiopartners zijn nader uitgewerkt in de Bestuurlijke Overeenkomst Regiodeal. In deze overeenkomst is de hiervoor geschetste verantwoordelijkheid en risicoverdeling dieper uitgewerkt. Ook de taken en verantwoordelijkheden van de triple helix stuurgroep, regiokassier, projectmanagement en pijlercoördinatoren zijn in deze overeenkomst vastgelegd.

Verdere procedure, communicatie en uitvoering

Deze raadsinformatiebrief wordt — kennisgeving naar de provincie en de Uw raad (alsmede de provincie e e voorts jaarlijks ter kennisgeving een voortgangsrapporta

provincie en de
rapportage.

zoals gezegd — ook ter betrokken gemeenten verstuurd. betrokken gemeenten) ontvangt afschrift van de

Hoogachtend,
het Drechtstedenbestuur,

drs. C.H.W.M. Post MeM
secretaris

mr. A.W
voorzitter

.W. Kolff

Bijlage(n):

1. Regiodeal Drechtsteden-Gorinchem
2. Bestuurlijke Overeenkomst Regiodeal

Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem

Partijen:

1. gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland, namens deze: mevrouw A.L. Koning, hierna te noemen: Provincie Zuid-Holland;
2. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gorinchem, namens deze: mevrouw R.W.J. Melissant-Briene, hierna te noemen: Gemeente Gorinchem;
3. het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, namens deze: de heer A.J. Flach, hierna te noemen: de Drechtsteden.

Alle partijen hierna tezamen te noemen: de Regio.

Algemene overwegingen

- De Regio is de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem (hierna: de Regio Deal) aangegaan met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (tezamen: het Rijk).
- De Regio Deal houdt onder meer in dat het Rijk een bijdrage ad € 22,5 miljoen (inclusief op het BTW-compensatiefonds te verhalen BTW) in de vorm van een specifieke uitkering ter beschikking stelt van de Regio ter uitvoering van de Regio Deal.
- Het Rijk en de Regio treden periodiek in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal. De samenstelling, taken en verantwoordelijkheden van dit Rijk-Regiooverleg zijn vastgelegd in artikel 7 van de Regio Deal. Het Rijk-Regio-overleg zorgt voor de coördinatie van de inzet van Rijk en Regio in het kader van de uitvoering van Regio Deal, de daarbij behorende uitwisseling van informatie en voor het bespreken van de voortgang, inclusief de in artikel 8 van de Regio Deal bedoelde monitoring. Het Rijk-Regio-overleg formuleert en bewaakt de kaders waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal plaatsvindt.
- De uitvoering van de Regio Deal is belegd bij de Regio. De uitvoering vindt plaats door onder andere het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten – inclusief de financiering hiervan – in het kader van de ambitie, het doel, de beoogde resultaten en de aanpak van de Regio Deal zoals verwoord in de artikelen 1 tot en met 4 van de Regio Deal.

Artikel 1 – Doel van de overeenkomst

Partijen hebben in deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal de onderlinge afspraken met betrekking tot verantwoordelijkheden en taakverdeling ten aanzien van de uitvoering van de Regio Deal vastgelegd. Meer in het bijzonder is vastgelegd hoe de organisatie is ingericht, verantwoording wordt afgelegd en risico's zijn verdeeld.

Artikel 2 – Triple Helix Stuurgroep

- a. Besluitvorming over de uitvoering van de Regio Deal vindt – voor zover niet voorbehouden aan het Rijk-Regio-overleg – plaats binnen de Triple Helix Stuurgroep.
- b. De Triple Helix Stuurgroep bestaat bij aanvang uit de volgende vertegenwoordigers:
  - I. namens de provincie Zuid-Holland, mevrouw A.L. Koning;
  - II. namens de Drechtsteden, de heer A.J. Flach (voorzitter);
  - III. namens de gemeente Gorinchem, mevrouw R.W.J. Melissant-Briene;
  - IV. namens de onderwijsinstellingen, de heren P.H.J. Vrancken en E. van Braam;
  - V. namens het bedrijfsleven, de heren R. van Galen, J. Klink en E. van der Meijden; VI. namens het Rijk, de heer M. Hameleers.
- c. De Triple Helix Stuurgroep kan besluiten de samenstelling als benoemd onder b. te wijzigen. Eventuele vervangende vertegenwoordigers dienen een vergelijkbare volmacht te hebben als hun voorganger.
- d. De Triple Helix Stuurgroep vergadert tenminste eenmaal per jaar, uiterlijk in de maand juni, ter voorbereiding op de jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal als bedoeld in artikel 8 van deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal.
- e. De Triple Helix Stuurgroep wijst een voorzitter aan. De voorzitter bereidt en zit de vergadering voor.
- f. De Triple Helix Stuurgroep voorziet in zijn eigen werkwijze.
- g. De Triple Helix Stuurgroep is verantwoordelijk voor:
  - besluitvorming over het toekennen van de rijksbijdrage over de projecten en initiatieven met inachtneming van de verdeling van die rijksbijdrage over de pijlers, zoals vastgelegd in artikel 5, tweede lid van de Regio Deal;
  - het formuleren van voorstellen aan het Rijk-Regio-overleg inzake een eventuele herverdeling van de rijksbijdrage over de pijlers;

- het sturen op en monitoren van de voortgang van de projecten en initiatieven, in het bijzonder ten aanzien van de resultaten en het beoogde effect op de brede welvaart;
- het voorbereiden van de jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal, als bedoeld in artikel 8 van deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal;
- het periodiek informeren van en verantwoording afleggen aan de colleges, raden en staten van de betrokken gemeenten en provincie;
- het periodiek informeren van de bij de Regio Deal betrokken onderwijsinstellingen en bedrijven.

Artikel 3 – Projectgroep

- a. De Triple Helix Stuurgroep wordt bij de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden, als bedoeld in artikel 2 van deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal, ondersteund door een projectgroep.
- b. De projectgroep bestaat uit tenminste de programmamanager, de pijlercoördinatoren en de regiokassier.

Artikel 4 – Programmamanager

- a. De programmamanager voert het secretariaat van de Triple Helix Stuurgroep en bereidt en zit de projectgroep voor.
- b. De programmamanager is aanspreekpunt voor de Triple Helix Stuurgroep.
- c. De programmamanager bewaakt de resultaten van en de onderlinge samenhang tussen de pijlers in algemene zin.

Artikel 5 - Regiokassier

- a. De functie van regiokassier is belegd bij de gemeente Dordrecht.
- b. De regiokassier draagt er zorg voor dat de rijksbijdrage binnen de looptijd van de Regio Deal uitsluitend aan uitvoeringsactiviteiten in het kader van de Regio Deal wordt besteed en is daarbij verantwoordelijk voor:
  - het financieel beheer van de rijksbijdrage;
  - de afhandeling van de doorbetalingen van de rijksbijdrage over de projecten en initiatieven conform de besluiten van de Triple Helix Stuurgroep;

- het verzamelen, beoordelen en bundelen van de informatie ten behoeve van de sturing en verantwoording;
  - het afstemmen met de accountant.
- c. De regiokassier richt een centrale projectadministratie in ten behoeve van het beheer van de rijksbijdrage.
- d. De regiokassier doet verslag aan het Rijk van de voortgang van de uitvoeringsactiviteiten conform artikel 17 van de Financiële verhoudingswet en zendt het Rijk alle overige informatie toe die het Rijk nodig heeft over de uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van diens rapportage over de Regio Deal.
- e. De regiokassier stelt een instructie en formats ter beschikking aan de projectteams met betrekking tot het verzamelen van de informatie ten behoeve van de sturing en verantwoording van de bestedingen, i.c. de uitbetaalde projectbijdragen. De financiële verantwoording per deelproject dient te worden voorzien van een beoordelings- of controleverklaring conform de SiSa-methodiek (via de jaarrekeningverklaring en een rapport van bevindingen van de deelnemende gemeenten).
- f. De regiokassier adviseert de projectteams over (ongeoorloofde) staatssteun en fiscale aangelegenheden.

Artikel 6 – Pijlercoördinatoren

- a. Per pijler is een pijlercoördinator aangewezen.
- b. De pijlercoördinator bewaakt de resultaten van en de onderlinge samenhang tussen de projecten in algemene zin, met name de impact op de brede welvaart, door een integrale aanpak van de projecten en initiatieven te stimuleren.
- c. De pijlercoördinator is aanspreekpunt voor de programmamanager, de andere pijlercoördinatoren en de regiokassier.
- d. De pijlercoördinator levert ten behoeve van de jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal informatie aan de regiokassier inzake de in artikel 3 van de Regio Deal genoemde beoogde resultaten en beleidsindicatoren.

Artikel 7 – Verantwoordelijkheid gemeente(n)

- a. De uitvoering van projecten en initiatieven geschiedt voor rekening en risico van de gemeente(n) die het project of initiatief heeft/hebben ingediend. Eventuele tekorten of

tegenvallers die gedurende de uitvoering van het project ontstaan komen geheel voor rekening van die gemeente(n).

- b. De gemeente(n) dient/dienen een aanvraag in bij de regiokassier voor het verkrijgen van het door de Triple Helix Stuurgroep toegekende deel van de rijksbijdrage, al dan niet in termijnen, door middel van het daarvoor door de regiokassier te beschikking gestelde format in de jaarschijf die de gemeente(n) heeft/hebben opgegeven.
- c. De gemeente(n) is/zijn geheel verantwoordelijk voor de cofinanciering van het project of initiatief, inclusief eventuele bijdragen die toegezegd zijn door de provincie of derden. De cofinanciering door gemeente(n), provincie en/of derden maakt geen onderdeel uit van de centrale projectadministratie van de regiokassier.
- d. De gemeente(n) is/zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van een projectadministratie.
- e. De gemeente(n) levert/leveren periodiek informatie aan ten behoeve van de sturing en verantwoording conform de formats en instructie van de regiokassier.
- f. Eventuele nadere besluitvorming over het project of initiatief door de betrokken gemeente(n) of andere partijen is een verantwoordelijkheid van de gemeente(n).
- g. Het risico op terugvordering van de rijksbijdrage (geheel of gedeeltelijk) doordat niet wordt voldaan aan de subsidievoorwaarden komt geheel voor rekening van de gemeente(n).
- h. De gemeente(n) draagt/dragen zorg voor controle op ongeoorloofde staatssteun en fiscale aspecten. Het risico als gevolg van ongeoorloofde staatssteun en controle door de Belastingdienst komt geheel voor rekening van de gemeente(n). De gemeente(n) overlegt/overleggen ter zake op verzoek van de regiokassier adviezen van deskundigen.

Artikel 8 – Monitoring en evaluatie

- a. In de Regio Deal is vastgelegd dat monitoring van de uitvoering van de Regio Deal als geheel plaatsvindt op twee niveaus:
  - I. op het niveau van de concrete initiatieven en projecten;
  - II. op het niveau van de in artikel 3 van de Regio Deal genoemde beoogde resultaten en beleidsindicatoren;
- b. Op basis van deze monitoring voert het projectteam een nulmeting uit, uiterlijk in het voorjaar van 2021, en stelt de regiokassier éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op over het daarvoor voorafgaande jaar. Hierin wordt melding gemaakt van:
  - I. de voortgang van de uitvoering van de Regio Deal aan de hand van de drie pijlers;

- II. de behaalde resultaten aan de hand van de in artikel 3 van de Regio Deal genoemde beoogde resultaten;
- III. de voortgang van de uitvoering van de Regio Deal aan de hand van de meerjarige projectenplanning.

De feitelijke uitvoering van de nulmeting is een gezamenlijke inspanning van de projectgroep en gemeente(n).

- c. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt (in concept) voor 1 juni door de programmamanager voorgelegd aan de Triple Helix Stuurgroep. De Triple Helix Stuurgroep legt de jaarlijkse voortgangsrapportage voor 15 juli van ieder jaar voor aan het Rijk-Regiooverleg.
- d. De Triple Helix Stuurgroep informeert met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken provinciale staten, gemeenteraden en de Drechttraad.
- e. De projectgroep evalueert de uitvoering en werking van de Regio Deal binnen acht maanden na afronding van deze Regio Deal en maakt daarvan een eindevaluatie op conform de onder b genoemde onderdelen. De projectgroep legt de eindevaluatie uiterlijk 1 juli 2026 voor aan de Triple Helix Stuurgroep. De Triple Helix Stuurgroep overlegt de eindevaluatie uiterlijk 1 september 2026 aan het Rijk-Regio-overleg. De feitelijke uitvoering van de evaluatie is een gezamenlijke inspanning van de projectgroep en gemeente(n).

Artikel 9 - Wijzigingen

- a. Elke partij kan de andere partijen schriftelijk verzoeken deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle partijen.
- b. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een partij het verzoek heeft kenbaar gemaakt aan de andere partijen.
- c. Nadat alle partijen kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging worden de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal gehecht.

Artikel 10 – Inwerkingtreding en looptijd van de Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal

- a. Deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle partijen.
- b. Deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal eindigt indien aan alle verplichtingen, voortvloeiende uit de Regio Deal en deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal is voldaan.

- c. (Tussentijdse) beëindiging van deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal, anders dan onder a is bedoeld, is niet mogelijk.
- d. Partijen kunnen enkel uit deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal treden indien die partij de Regio Deal heeft opgezegd conform artikel 13 van de Regio Deal.
- e. Ingeval van uittreding krachtens het onder c bepaalde is geen van de partijen jegens een andere partij schadeplichtig.

Artikel 11 - Toetreding nieuwe partijen

- a. Indien een nieuwe partij toetreedt tot de Regio Deal conform artikel 14 van de Regio Deal, treedt deze nieuwe partij eveneens toe tot deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal.
- b. De Triple Helix Stuurgroep brengt alsdan de gevolgen voor de uitvoering van deze Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal in kaart en beoordeelt of deze aanpassing behoeft.
- c. De Triple Helix Stuurgroep wint ter zake advies in bij de regiokassier en projectcoördinatoren.

Artikel 12 – Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in de Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 13 - Citeertitel

Deze overeenkomst kan worden aangehaald als Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal.

Aldus overeengekomen en in drievoud ondertekend,

gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland
mevrouw A.L. Koning

het college van de gemeente Gorinchem
mevrouw R.W.J. Melissant-Briene

het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden

de heer A.J. Flach

Regio Deal Drechtsteden – Gorinchem

Investeren in mensen. Goed leven in een maritieme topregio.

Partijen:

1. de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw Carola Schouten, hierna te noemen: LNV;
2. de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw drs. K.H. Ollongren, hierna te noemen: BZK;
3. de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga, hierna te noemen: IenW;
4. de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw mr. drs. I.K. van Engelshoven, hierna te noemen: OCW;
5. de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer, hierna te noemen: EZK;
6. de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw drs. T. van Ark, hierna te noemen: SZW;

Partijen genoemd onder 1 tot en met 6 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: het Rijk;

7. Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden, namens deze: de heer A.J. Flach MSc, hier te noemen: de Drechtsteden;
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gorinchem, namens deze: mevrouw drs. R.W.J. Melissant-Briene MSM, hierna te noemen: Gemeente Gorinchem;
9. De gedeputeerde staten van de provincie Zuid-Holland, namens deze: mevrouw drs. ir. A.L. Koning, hierna te noemen: Provincie Zuid-Holland.

Partijen genoemd onder 7 tot en met 9 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: Regio.

Alle Partijen hierna allen tezamen te noemen: Partijen.

Algemene overwegingen

1. Deze Regio Deal is tot stand gekomen tijdens de coronapandemie. De context waarin deze Regio Deal tot stand is gekomen, heeft betekenis gehad voor de wijze waarop Partijen gezamenlijk tot een uitwerking van de Regio Deal zijn gekomen. De verschillende stappen op weg naar deze Regio Deal zijn anders geweest, doordat Partijen elkaar niet in persoon hebben kunnen zien en spreken en bijeenkomsten en werksessies online en telefonisch plaats hebben moeten vinden. Partijen onderstrepen het belang van commitment en draagvlak bij alle betrokken stakeholders van de Regio Deal, zowel in de Regio als bij het Rijk. Partijen hechten hier onverminderd aan en hebben daarom gezamenlijk extra oog voor het borgen van dit commitment en het draagvlak tijdens de uitvoeringsfase van deze Regio Deal. Juist in deze

ingewikkelde tijd vinden Rijk en Regio het van groot belang om gezamenlijk te investeren in en een impuls te geven aan de brede welvaart en het toekomstperspectief van bewoners en bedrijven in de regio. De drie Planbureaus wijzen in hun briefadvies¹ aan het kabinet d.d. 28 mei 2020 op de noodzaak om als gevolg van de coronapandemie te blijven werken aan brede welvaart en daarbij ook oog te hebben voor regionale verschillen. Uitvoering van deze Regio Deal kan daarmee bijdragen aan gewenst herstel.

2. Het kabinet Rutte III erkent dat elke regio uniek is. Regio's hebben verschillende kenmerken waardoor elke regio behoefte heeft aan een eigen aanpak en afweging bij het aanpakken van de regionale opgave. De verschillende krachten en uitdagingen die specifiek zijn voor een regio vormen de basis voor een regionale opgave om de brede welvaart, leefbaarheid en economische kracht te bevorderen.
3. De regionale opgave heeft een meervoudig karakter en vergt een integrale aanpak op de verschillende opgaven. Doel is om door verschillende beleidskolommen heen te werken. Verder heeft de regionale opgave een gebiedsoverstijgende impact, waardoor inzet op rijksniveau nodig is, maar die ook zorgt voor een vliegwieleffect.
4. Regio Deals hebben tot doel om de regionale opgave aan te pakken. Hierbij wordt samengewerkt tussen vakdepartementen, decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Voor deze regionale opgaven stelt het kabinet middelen beschikbaar uit de Regio Envelop, waaruit Regio Deals worden gefinancierd tussen het Rijk en de regio. Ook vanuit de regio zelf wordt gezorgd voor financiering (regionale publieke en private cofinanciering). Ter ondersteuning van hun partnerschap hebben Rijk en Regio als vertrekpunt dat de rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale publieke cofinanciering. De middelen uit de Regio Envelop dienen verder als vliegwiel voor extra investeringen in de regionale ontwikkeling zodat uiteindelijk vanuit de regio nog meer financiering wordt ingezet voor de aanpak van de regionale opgave.
5. Deze integrale en gezamenlijke aanpak met bijbehorende financiering van zowel Rijk als regio is het onderscheidende karakter van de Regio Deals ten opzichte van reguliere beleidsinstrumenten.
6. Met de Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. Het ondertekenen van de Regio Deal is daarbij niet het eind, maar slechts het begin van de samenwerking.
7. De bijdragen uit de Regio Envelop zijn bedoeld als een tijdelijke en eenmalige impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen geborgd moeten zijn.
8. Regio Deals gaan om meer dan alleen de gecoördineerde inzet van financiële middelen. Zij kenmerken zich ook door een sterke, continue inzet van alle betrokkenen, creëren nieuwe samenwerkingsvormen en niet-financiële ondersteuning om de, in de regionale opgave gestelde, ambities en doelen te bereiken. Regio Deals leveren daarmee een bijdrage aan welvaart in brede zin.

---

¹ SCP, PBL en CPB, Aandachtspunten voor een herstelbeleid, briefadvies aan het kabinet, 28 mei 2020.

9. De in de Regio Deal gemaakte wederzijdse afspraken over ambitie, doelen, beoogde resultaten, inzet en aanpak zijn in gezamenlijk overleg en met onderlinge overeenstemming tussen Rijk en Regio tot stand gekomen.
10. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals derde tranche worden door LNV beschikbaar gesteld als een specifieke uitkering op grond van de Regeling specifieke uitkering Regio Deals derde tranche.

Deel 1 Aanleiding en inhoud Regio Deal

Specifieke overwegingen

De regio Drechtsteden² en de functionele regio Gorinchem³ (hierna: de regio) beschikken over hetzelfde DNA. Bevolkingsopbouw en -samenstelling, economisch profiel, arbeidsmarkt en de ligging in een groene omgeving komen sterk overeen. Ze hebben dezelfde knelpunten te overwinnen. Om het potentieel van de regio goed te benutten wordt over de gemeentegrenzen heen samengewerkt om schaalvoordelen te behalen.

Bijna nergens in Nederland is de financiële en economische crisis (2008-2013) harder aangekomen dan in de regio Drechtsteden – Gorinchem. Grote fabrieken zijn gesloten of hebben te maken (gehad) met grote ontslagrondes. Dit heeft forse littekens achtergelaten. Bij grote groepen inwoners is nog steeds sprake van onzekerheid, spanningen en maatschappelijk onbehagen. Door de economisch structuur, met veel maakindustrie en toeleverend MKB, is deze regio bijzonder kwetsbaar voor conjunctuurschommelingen. De regio presteert op het vlak van brede welvaart (onder-)gemiddeld. Het aantal bedrijfsvestigingen neemt toe, maar ook dit gaat niet met dezelfde groeicijfers als elders in de provincie en in het land. De groei van het aantal woningen loopt achter bij landelijke cijfers en ook de gemiddelde woningprijs ligt hier maar liefst € 40.000 onder het landelijke gemiddelde. Ook de COVID19-crisis laat de kwetsbaarheid van deze regio zien en benadrukt de noodzaak om dit aan te pakken.

De economische groei blijft al jaren achter door mismatch op de arbeidsmarkt, niet efficiënt ruimtegebruik op verouderde terreinen en de toenemende fileproblematiek. Hoger opgeleide jongeren trekken weg door een slecht functionerende woningmarkt (geen doorstroom) en het ontbreken van voldoende Hoger Onderwijs en stageplekken. Het aandeel inwoners in de leeftijd 15-45 jaar is lager dan de landelijke gemiddelden, terwijl het bedrijfsleven die jongeren en opgeleide vakkrachten juist nodig heeft om innovatief te blijven. Tot 2030 komen de werkgevers in de regio 10.000 hbo'ers tekort. Bedrijven worden hierdoor belemmerd in hun groei en

(groot-)stedelijke voorzieningen komen op termijn onder druk te staan, wat de aantrekkelijkheid van het gebied om in te wonen verder onder druk zet. Dit blijkt ook uit de inwonersgroei sinds 2016; in de regio Drechtsteden een groei van 1,1 %, terwijl Zuid-Holland (1,4%) en Nederland (1,8%) een

---

² Gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht.

³ Gemeente Gorinchem en (delen van) de omliggende gemeenten Altena, Molenlanden, Vijfheerenlanden, West Betuwe en Zaltbommel.

hoger percentage laten zien. De vraagstukken van klimaatverandering en de energietransitie doen zich ten volle voor in dit geïndustrialiseerde deltagebied. Verder betekenen de aanwezigheid van industriële bedrijvigheid en grote vervoersstromen een extra opgave voor milieu en veiligheid, ook bij gebiedsontwikkeling.

Een belemmering in de regionale ontwikkeling is het unieke en ingewikkelde verkeerssysteem van deze regio. Met de opkomst van de auto werden de rivieren 350 meter brede barrières. De regio bestaat feitelijk uit vier subregio's die onvoldoende geïntegreerd zijn. De functionele samenhang tussen bevolking, voorzieningen en economische en sociale activiteiten is binnen de regio zwak ontwikkeld. Voor de kwaliteit van leven, werken, wonen en recreëren van de inwoners en de instandhouding van de regionale voorzieningen is het leggen van nieuwe verbindingen daarom belangrijk, ook door het beter gebruik van het water als bindmiddel in plaats van als barrière. Naast het verbeteren van fysieke verbindingen is het met name van belang om de samenwerking binnen de regio tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheden te verbeteren.

Binnen de regio wordt al geruime tijd intensief samengewerkt binnen het samenwerkingsverband Drechtsteden. Deze samenwerking wordt nu uitgebreid met de regio Gorinchem en biedt een goede basis om te werken aan bovengenoemde opgaven, samen met de provincie Zuid-Holland en de verschillende vakdepartementen van het Rijk. Een integrale aanpak is daarbij noodzakelijk om perspectief te bieden aan de bewoners en bedrijven en de brede welvaart in de regio te versterken.

Aansluiting bij regionale beleidsdoelen, programma's of actieplannen

Deze Regio Deal sluit programmatisch aan bij de door de Drechtsteden opgestelde Groeiagenda 2030 waarbij ingezet wordt op een verbeterde bereikbaarheid, de bouw van nieuwe woningen in aanvullende woonmilieus en het vestigingsklimaat voor bedrijven. Daarnaast geeft het ook invulling aan het bestuursakkoord Drechtsteden Maritieme Topregio tussen de Drechtsteden en de provincie Zuid-Holland op het gebied van het versterken van de maritieme maakindustrie en de positie in het haven-industrieel complex. Voor de gemeente Gorinchem en de omliggende functionele regio is de Regio Deal een middel om de regionale leefbaarheid te versterken conform de motie Van der Molen (Kamerstuk 34 824, nr. 11) en de opgaven uit het traject 'Samen voor elkaar' (met name die op onderwijs/arbeidsmarkt en aantrekkelijk woonklimaat) en enkele opgaven uit de Regionaal Maatschappelijke Agenda Alblasserwaard en Vijfheerenlanden uit 2018. Belangrijke opgaven uit die agenda die via de Regio Deal beter aangepakt kunnen worden betreffen de maritieme maakindustrie, bedrijventerreinen en arbeidsmarkt.

De Drechtsteden, gemeente Gorinchem en de Provincie Zuid-Holland werken aan deze programma's in verschillende coalities samen, afhankelijk van de schaal en het planstadium. De Regio Deal is voor de Provincie Zuid-Holland een middel om de ambities uit het Coalitieakkoord "Elke dag beter. Zuid-Holland" te verwezenlijken, in het bijzonder het werk aan de versterking van steden en dorpen, de verbetering van de bereikbaarheid en het vergroten van de concurrentiekracht van deze Zuid-Hollandse regio.

Deze Regio Deal sluit goed aan op de Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta (ZWD). Die

Gebiedsagenda is gericht op de Grote Wateren, schetst een perspectief op de lange termijn, onder andere in het kader van de klimaatverandering en agendeert opgaven.

Aansluiting bij nationale beleidsdoelen of programma's

De Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem draagt bij aan diverse nationale opgaven en beleidsdoelstellingen van het kabinet, te weten:

Op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt:

- Het kabinet wil mensen stimuleren om zelf regie te nemen op hun loopbaan en hun leven, zodat zij zich kunnen blijven ontwikkelen en hun eigen keuzes kunnen maken. Een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen, via een leven lang ontwikkelen en verkleinen van de mismatch op de arbeidsmarkt. Werk is de sleutel tot een inkomen, maatschappelijke participatie en integratie (Kamerstuk 35 300 XV, nr. 2, 7).
- Het kabinet heeft de ambitie dat de regionale verankering van instellingen voor hoger onderwijs als spil in de regionale ecosystemen verder wordt versterkt (Kamerstuk 31288, nr. 797).
- Het kabinet zet zich in voor het aantrekkelijker maken van de bètatechnische sector, vooral met het Techniekpact.⁴
- Daarnaast is de ambitie van dit kabinet dat iedere jongere die dat wil in elke regio op elk niveau terecht kan in een doorlopende leerroute vmbo tot en met mbo. Een wetsvoorstel doorlopende leerroutes beoogt meer kansen te bieden aan jongeren.
- De uitbouw van associate degrees vergroot de aantrekkelijkheid van het hbo voor leerlingen uit het mbo, havo en ook vwo door nog beter in te spelen op hun talenten en wensen. In het Sectorakkoord van OCW met de Vereniging Hogescholen is afgesproken dat hogescholen in dit kader het aanbod aan associate degrees uitbouwen (Kamerstuk 31 288, nr. 621).

Op het gebied van economische zaken:

- Met het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid wil het kabinet de innovatiekracht van de topsectoren gebruiken om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en de concurrentiekracht van ons land versterken (Kamerstuk 33 009, nr. 70). Door innovatie te richten op maatschappelijke uitdagingen als het terugdringen van de nationale broeikasgasuitstoot (bijv. een duurzame maritieme sector), het realiseren van meer gezondheid voor iedereen en veiligheid kan het verdienvermogen worden versterkt.
- Ook de toepassing van digitale technologieën is van belang voor het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het versterken van de concurrentiekracht (Nederlandse Digitaliseringsstrategie, Kamerstuk 26 643, nr. 541). De samenwerking met de regio Drechtsteden en Gorinchem biedt kansen om uitdagingen zoals in deze Regio Deal genoemd aan te pakken en de economische structuur van de regio te versterken.

---

⁴ Daarbij wordt sinds 2013 van het primair onderwijs tot en met het hoger onderwijs gewerkt aan het versterken van de aandacht voor bètatechniek in het onderwijs.

Op het gebied van infrastructuur en waterstaat:

- Het kabinet streeft naar een modal shift van vervoer van goederen en personen over de weg naar vervoer over water. De Regio Deal levert een bijdrage aan het programma Goederencorridors, door het situeren van het juiste bedrijf op de juiste locatie, in dit geval de vestiging en verplaatsing van potentieel “natte” bedrijven met grote vervoersstromen naar locaties die aan het water zijn gelegen, teneinde de capaciteit van de infrastructuur op alle modaliteiten zo goed mogelijk te benutten. Hierbij kan de capaciteit op de vaarwegen bijdragen om de congestie op de weg te verminderen.
- Versterken van het maritiem cluster gericht op verduurzaming in de scheepvaart draagt bij aan de Greendeal binnenvaart, zeevaart en havens (Kamerstuk 31 409, nr. 102). Voor deze regio liggen hierbij kansen voor de clustering en samenwerking van de bestaande maritieme maakindustrie in relatie met goed afgestemd technisch onderwijs die inspeelt op de behoefte van het bedrijfsleven.
- De Regio Deal sluit aan bij de ambities van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (Kamerstuk 33 775-J, nr. 4, bijlage) en de Natuurverkenning grote rivieren die zijn oorsprong vindt in de Natuurambitie Grote Wateren⁵.

Bovendien sluit deze Regio Deal aan bij de steun voor de leefbaarheid van de gemeente Gorinchem en omliggende gemeenten, zoals geformuleerd door de Minister van BZK in haar Kamerbrief van 21 juni 2019 (Kamerstuk 34 824, nr. 11) als antwoord op de motie Van der Molen.

Urgentie

De regio Drechtsteden – Gorinchem is nog onvoldoende hersteld van de economische crisis en is aantoonbaar gevoelig voor conjunctuurschommelingen. Daardoor zal de regio zich ook na de COVID-19-crisis opnieuw moeten herpakken. De kwaliteit van leven, werken, wonen en recreëren – de brede welvaart – staat onder druk. In de afgelopen periode is menselijk kapitaal weggetrokken. Dit legt grote druk op de banenontwikkeling en het voorzieningenniveau. Het gemiddelde opleidingsniveau is aanzienlijk lager dan in de rest van Nederland. Dit toont aan dat de situatie kwetsbaar is. Daarnaast liggen in deze geïndustrialiseerde delta grote opgaven op het gebied van leefbaarheid, klimaatverandering en energietransitie. Er is daarom nu actie nodig om de regio meer weerbaar en veerkrachtig te maken om de effecten van komende crises te beperken. Een verdere transitie is broodnodig opdat iedereen mee kan doen en kan profiteren van de brede welvaart.

Waarom rol voor het Rijk?

De regio bevindt zich op een belangrijke positie als verbinding van de Randstad en de omliggende gebieden. Als zuidelijke toegangspoort tot de Randstad is het van belang om een economisch sterke en leefbare regio te ontwikkelen. Nederland staat internationaal op de kaart als waterland dankzij bedrijven die in de regio Drechtsteden-Gorinchem hun wortels hebben, zoals Boskalis, Bolidt, IHC, Damen Shipyards en Oceanco. Maar ook het mkb in de regio levert een belangrijke bijdrage. De

---

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/doe-mee/documenten/publicaties/2013/10/31/beleidsverkenningnatuurambitie-grote-wateren-2050-2010>.

maritieme sector is technologisch hoogstaand en transformeert in hoog tempo: digitalisering, nul-emissies en een blue economy. De sterke logistieke sector vervoert wat vanuit Rotterdam over de hele wereld wordt verscheept. De verbindingen van snelweg, spoor, maar vooral water vormen de drukste routes op de nationale en internationale corridors vanuit de Rotterdamse regio.

Het totaal en de verbondenheid van de verschillende opgaven in deze regio gaat de draagkracht van de regio te boven. Het is opvallend dat de regio ondanks de ligging aan de rand van de Randstad toch ondermaats presteert. De regio slaagt er onvoldoende in om van planvorming naar realisatie te komen. Partnerschap met het Rijk is nodig om de regionale ambities te behalen. Zonder inhoudelijke en financiële bijdrage van het Rijk is er onvoldoende daadkracht om de projecten in het noodzakelijke tempo op te starten en massa te maken om optimaal rendement te behalen. Daarnaast kan de uitwisseling tussen Rijk en Regio die binnen deze Regio Deal plaats vindt casuïstiek opleveren en inzichten bieden die elders toepasbaar zijn.

Komen het volgende overeen:

1. Ambitie, doel, beoogde resultaten en aanpak Regio Deal Drechtsteden/Gorinchem

Artikel 1 – Ambitie

Partijen streven ernaar om met gezamenlijke, integrale en gerichte acties in de komende vijf jaar ervoor te zorgen dat de Regio Drechtsteden-Gorinchem een omslag maakt naar een regio die minder gevoelig is voor crises en waar de sterke bedrijfsclusters voor voldoende en passende werkgelegenheid zorgen door te investeren in samenwerking, innovatie en menselijk kapitaal. En naar een gebied dat zijn identiteit (de rivieren) koestert, dat een kwalitatief goed leefklimaat heeft, klimaatbestendig is ingericht en waar de voorzieningen meegroeien, onder andere op het gebied van cultuur en openbaar vervoer. Kortom: een vitale en leefbare regio waar iedereen nog net zo hard meetelt, de menselijke maat nog steeds centraal staat en de huidige sociaaleconomische disbalans is weggewerkt.

Door in de komende vijf jaar gericht op deze ambitie in te zetten worden de kansen van de regio gekeerd, zodat over een langere periode een duidelijk maatschappelijk effect kan worden waargenomen.

Artikel 2 - Doel

Partijen hebben tot doel om de gestelde ambitie te behalen door de inspanningen te richten op drie pijlers, waarbij de doelen samenhangend en elkaar versterkend zijn. Samen zijn deze pijlers gericht op het investeren in mensen.

De drie pijlers zijn:

- Human capital, voor het beter verbinden van arbeidsmarkt en onderwijs.
- Toegepaste innovatie, voor het verbeteren van het innovatie-ecosysteem gericht op daadwerkelijke toepassingen.

- Dynamische oevers, voor het verbinden van rivieroevers met water en samenleving.

Met deze Regio Deal wordt beoogd om de gestelde doelen in de gehele regio DrechtstedenGorinchem te bereiken.

Pijler 1: Human capital

- Aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent.
- Realiseren van aanbod aan hoger onderwijs.
- Versterken van de doorlopende leerlijnen (vmbo-/mbo-hoger onderwijs).
- Verbeteren aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.
- Mensen kunnen zich levenslang ontwikkelen.
- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk helpen.

Pijler 2: Toegepaste innovatie

- Versterken van het regionale innovatiedistrict door verdere stimulering van de campusontwikkelingen en verbetering van de digitale connectiviteit.
- Versterken van de economische robuustheid en werkgelegenheid van belangrijke sectoren, zoals de maritieme maakindustrie, technologische toeleveranciers en de zorgketen door proces- en productinnovaties die bijdragen aan een duurzame, gezonde en veilige leefomgeving.
- Sterker verbinden van bedrijfsleven, onderwijs, overheid en maatschappelijke instellingen voor het ontwikkelen van innovaties die bijdragen aan een duurzame en gezonde en veilige leefomgeving.
- Verbeteren van de aansluiting van de regionale innovatie op grote innovatie-ecosystemen en -ketens én agenda's en programma's van het Rijk en andere regio's.

Pijler 3: Dynamische oevers

- Verbeteren van de kwaliteit (natuur, biodiversiteit, klimaatbestendigheid), bereikbaarheid en beleving van de rivieroevers van de regio voor de inwoners, onder andere als goede basis voor nieuwe woonmilieus.
- Beter benutten van rivieroevers door het juiste bedrijf op de juiste plaats, onder andere om een “modal shift” van weg naar water te creëren.
- Verbeteren van de kwaliteit van het vraaggerichte vervoer over water.

Artikel 3 – Beoogde resultaten

Partijen beogen met de Regio Deal Drechtsteden-Gorinchem het doel te verwezenlijken door de volgende resultaten per pijler te behalen:

Pijler 1: Human capital

- In 2025 stromen er jaarlijks 500 studenten in bij AD (Associate Degree) opleidingen (oplopend tot 800 in 2028).

- In 2025 zijn er jaarlijks 800 studenten met een hoger onderwijsopleiding die stage lopen en/of afstuderen in de Drechtsteden.
- Vanaf 2023 zijn er doorlopende leerlijnen van vmbo tot en met AD-niveau voor de krachtige sectoren in de regio.
- In 2023 is een innovatie- en afstudeercentrum in Gorinchem gerealiseerd, waarbij een programma in uitvoering is waarbij onderwijs en bedrijfsleven werken aan innovaties.
- Vanaf 2022 werken het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen via het lectoraat van Dordrecht Academy samen aan innovatieagenda's, waarmee de kennis- en innovatiestructuur en –cultuur worden versterkt.
- Tot 2023 worden 500 medewerkers bij- en omgeschoold (leerwerktrajecten) naar een mbdiploma, certificaat of praktijkverklaring binnen een sector die past bij de vraag van de regionale arbeidsmarkt.
- Tot 2023 worden 700 personen met een (bijstands)uitkering duurzaam aan het werk geholpen.

Pijler 2: Toegepaste innovatie

- De Maakfabriek⁶ is gebouwd, als onderdeel van de Campus Leerpark Dordrecht⁷, inclusief een innovatiecentrum en huisvesting voor startups en scale-ups.
- De regio Drechtsteden bevordert digitalisering door minimaal drie innovatieprojecten te starten op het gebied van data, veiligheid en vaardigheden, onder meer door het beter benutten van het glasvezelnetwerk.
- In 2022 zijn er vier triple helix consortia gevormd, die gezamenlijk innovaties ontwikkelen voor de maatschappelijke uitdagingen in de sterke sectoren in de regio, zoals de (maritieme) maakindustrie en zorg. Hierbij worden minimaal 50 bedrijven en maatschappelijke partners betrokken.
- Door elk consortium zijn minimaal twee projecten gestart op het gebied van toegepaste innovaties (TRL 5-9).⁸ Door deze projecten wordt een significante bijdrage geleverd aan de nationale missies op het gebied van duurzame en gezonde leefomgeving, door het terugdringen van CO₂-emissies, verduurzamen van producten en processen en het langer laten leven van inwoners in een goede gezondheid.

Pijler 3: Dynamische oevers

De kwaliteit en beleefbaarheid van de oevers is substantieel toegenomen, doordat:

- Oevers beter worden benut door twee tot drie bedrijfsverplaatsingen waardoor de bestaande multimodale infrastructuur (container terminals) beter wordt benut, meer goederenvervoer over water plaatsvindt, het wegennet wordt ontlast, bestaande bedrijventerreinen beter

---

⁶ Een plek waar innovatiefaciliteiten worden toegevoegd en waar innovatief MKB, start-ups en scale-ups zich kunnen vestigen en gezamenlijk innovaties kunnen ontwikkelen.

⁷ Het Leerpark is de campus in Dordrecht, waar momenteel o.a. het Da Vinci College en het fieldlab Duurzaamheidsfabriek gevestigd zijn. Op deze campus zal ook de Dordrecht Academy en de Maakfabriek als extra innovatielocatie ontwikkeld worden.

⁸ De regio zet in op innovaties in de latere fases van ontwikkelen, ofwel de Technology Readiness Levels 5-9, van validatie van nieuwe technologie naar demonstratie, prototyping en vermarkting.

worden benut en er ruimte is ontstaan voor clustering van bedrijven en voor woningbouw aan de oevers.

- Oevers substantieel beter benut worden door een duidelijker onderscheid in ruimtelijke plannen van de diverse typen (watergebonden) bedrijventerreinen, in samenhang met de ontwikkeling van woningbouwlocaties en natuur.
- De kwaliteit van natuur en biodiversiteit is versterkt en de klimaatbestendigheid vergroot, door de aanleg van een getijdenpark dat ruimte biedt aan de dynamiek van de rivier en dit combineert met natuurontwikkeling die substantieel meer mogelijkheden biedt voor recreatie en voor meer biodiversiteit voor soorten die afhankelijk zijn van de getijdenwerking.
- De bereikbaarheid van de oeverkades is aanzienlijk vergroot door de aanleg van nieuwe fiets- en wandelpaden en door toevoeging van vraaggericht vervoer over water.
- Het vraaggericht vervoer over water is verduurzaamd en de exploitatie is geoptimaliseerd, door inzet van schone, snelle, kleine boten in aanvulling op het bestaande netwerk met waterbussen, zodat het (recreatieve) netwerk in het gebied beter is ontsloten en vervoer over de weg wordt ontmoedigd.

Partijen voeren uiterlijk in de eerste helft van 2021 een nulmeting uit om goed zicht te krijgen op de uitgangssituatie in 2020. Daarbij besteden Partijen met name ook aandacht aan de selectie van een aantal indicatoren die inzicht geven in de ontwikkeling van brede welvaart in de regio Drechtsteden - Gorinchem.

Artikel 4 – Inzet en aanpak

Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet om de beoogde resultaten van Regio Deal Drechtsteden – Gorinchem te realiseren, waarbij de Regio uitvoering geeft aan de aanpak van de Regio Deal zoals uitgewerkt in dit artikel.

Elke pijler heeft een specifieke aanpak, maar met de gekozen aanpak wordt synergie gerealiseerd om het integrale doel van deze Regio Deal te waarborgen. Met name in de pijlers Human capital en Toegepaste innovatie wordt de aanpak versterkt door projecten inhoudelijk op elkaar af te stemmen. Bovendien is de aanpak gericht op het bereiken van de gestelde doelen in de gehele regio Drechtsteden – Gorinchem.

Pijler 1: Human capital

- In 2021 bieden de samenwerkende publieke instellingen Associate Degree-opleidingen (hoger onderwijs) aan op het Leerpark Dordrecht onder de naam Dordrecht Academy via minimaal drie AD-opleidingen. Dit wordt in vijf jaar uitgebouwd tot 10-12 opleidingen. De Dordrecht Academy komt tot stand door een samenwerking tussen de gemeente Dordrecht, het bedrijfsleven en een aantal kennisinstellingen. De Economic Development Board en Werkgevers Drechtsteden ondersteunen dit initiatief. Voor realisatie van de opleidingen en om daarvoor bekostiging te krijgen is het noodzakelijk dat positief wordt besloten op de macrodoelmatigheid en de aanvraag toets nieuwe opleidingen.
- Vanaf 2020 start vanuit Dordrecht Academy de Career Boost. Via Career Boost komen studenten en bedrijfsleven bij elkaar waardoor vraag en aanbod van minoren, stages en

afstudeerplaatsen beter op elkaar aansluiten. Dit geldt voor zowel studenten die een ADopleiding aan Dordrecht Academy volgen als voor studenten die elders een hbo-opleiding volgen. Zo kunnen studenten ook de laatste fase van hun studie in de regio afronden, waarmee de kans wordt vergroot dat zij ook na hun studie beschikbaar blijven voor de regionale arbeidsmarkt.

- In 2021 wordt binnen de Dordrecht Academy een lectoraat opgericht dat in samenwerking met het (georganiseerde) bedrijfsleven innovatieagenda's ontwikkelt.
- In 2023 heeft Gorinchem een Innovatie- en Afstudeercentrum (IAC): dat is zowel een fysieke plek als een regionaal programma ter versterking van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, zowel wat betreft opleidingseisen (doorlopende leerlijnen, leven lang ontwikkelen) als innovatiebehoefte. Het gaat hierbij ook om het creëren van een doorlopende leerlijn van vmbo (regio Gorinchem) naar mbo op de beroepencampus Gorinchem, mbo in de Drechtsteden en het Associate Degree op Dordrecht Academy.
- De Drechtsteden hebben met onderwijspartners en het bedrijfsleven een samenwerkingsplatform opgericht om medewerkers op mbo-niveau bij- en om te scholen naar mbo-niveau binnen sectoren waarvoor nu en in de toekomst vraag is op de arbeidsmarkt. De mbo-aanpak luistert naar de naam 'Baas over je eigen toekomst'.
- De Sociale Dienst Drechtsteden kent een succesvol programma om mensen met een langdurige afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam aan werk te helpen (Perspct, 100 mensen per jaar). Dit gebeurt in samenwerking met het UWV, maatschappelijke partners en Werkgevers Drechtsteden. Dit programma wordt uitgebreid om meer mensen vanuit diverse doelgroepen te kunnen bedienen.
- Op het voormalige Nedstaalterrein in Alblasterdam start een praktijkleerprogramma waarmee werklozen duurzaam naar een betaalde baan worden begeleid. De gemeente Alblasterdam, de Sociale Dienst Drechtsteden, het Da Vinci College en de (toekomstige) gevestigde bedrijven werken daartoe samen.

Pijler 2: Toegepaste innovatie

- Versterken van het innovatiedistrict op de campus Leerpark in Dordrecht. Dit wordt bereikt door het bouwen van de Maakfabriek, waardoor innovatiefaciliteiten worden toegevoegd en innovatief MKB, start-ups en scale-ups zich kunnen vestigen en gezamenlijk innovaties kunnen ontwikkelen. De campus wordt daarmee nog duidelijker de centrale locatie in de regio waar bedrijven samen komen om innovaties uit te werken en te ontwikkelen, gericht op leren en prototypen, de toevoeging van doorlopende leerlijnen naar het hoger onderwijs en een plek voor productie en toepassing in een open innovatieomgeving.
- Versterken van het innovatieklimaat door het verbeteren van de digitale connectiviteit in de hele regio. Door het toevoegen van extra infrastructuur op het bestaande glasvezelnetwerk wordt meer veilig dataverkeer mogelijk en wordt het voor veel (maatschappelijke) partners mogelijk om producten en diensten beschikbaar te maken. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan digitale vaardigheden van ondernemers en inwoners. Door in de komende jaren verschillende digitaliseringsprojecten te starten, bijvoorbeeld op het gebied van shared data,

wordt in de regio ingespeeld op de transitie die in de industrie en de samenleving veel verandering teweeg gaat brengen.

- Het investeren in uitvoeringskracht van de innovatieve spelers in de regio door deze spelers meer aan elkaar te verbinden, zowel lead firms, MKB-bedrijven, start-ups en scale-ups en het onderwijs. De voorlopers in de regio worden ondersteund door tijdelijke capaciteit (business development) om hun netwerk te verbreden en in gezamenlijkheid met innovaties aan de slag te gaan. Hierbij wordt gefocust op de thema's: slimme maakindustrie, duurzaam varen, deltattechnologie en zorginnovatie. Op deze thema's moet een programmatische aanpak (roadmap) worden ontwikkeld waarbij de partners in consortia gezamenlijk innovatieprojecten ontwikkelen. Iedere roadmap moet leiden tot een hefboomwerking aan innovatiefinanciering, zowel publiek als privaat. Het doel is om na drie jaar een duurzame aanpak te hebben gestart die tot structurele innovatie leidt.
- Op basis van de genoemde roadmaps ontwikkelen de consortia innovatieprojecten die gericht zijn op de latere fase van innovaties in het valideren, demonstreren en vermarkten van ideeën. Door nieuwe toepassingen daadwerkelijk naar de markt te brengen en in de samenleving toe te passen dragen zij bij aan een duurzame en gezonde leefomgeving.

Pijler 3: Dynamische oevers

- De oevers krijgen een kwaliteitsimpuls doordat de Regio investeert in de kwaliteit, bereikbaarheid en beleving van de oevers. Het getijdenpark, het maritiem erfgoed en de verbinding met woon-, werk- en recreatieve functies vormen belangrijke dragers van de revitalisatieopgave van de oevers. Buitendijkse ontwikkelingen worden gekoppeld aan het karakter van de getijdenrivier en moet een bijdrage leveren aan het versterken van de natuurbeleving van de oevers van de rivieren.
- De verstedelijking aan de oevers is gericht op het creëren van een uniek en gezond woon-, leef- en vestigingsklimaat waarbij zoveel mogelijk klimaatbestendig wordt gebouwd met veel ruimte voor kwaliteit, bereikbaarheid en beleving van de oevers. Rekening wordt gehouden met het weer van straks (buien, droogte, e.d.).
- Bedrijfsverplaatsingen zodat de juiste bedrijven op de juiste plek komen, waardoor meer goederenvervoer over water plaatsvindt, het wegennet wordt ontlast, er ruimte is ontstaan voor clustering van bedrijven en voor woningbouw aan de oevers. De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden (ROM-D) wordt betrokken om bedrijfsverplaatsingen mede mogelijk te maken. Er zal worden samengewerkt met betrokken gemeenten, het bedrijfsleven en partners zoals het Rijksvastgoedbedrijf. Ook voor de bedrijventerreinen en de bedrijfsverplaatsingen zijn duurzaamheid en circulariteit uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen. Verder wordt gestimuleerd dat natte bedrijventerreinen zoveel mogelijk worden benut door nat gerelateerde bedrijven, zodat de waterwegen optimaal worden benut en zal ook bij de vestiging van logistieke bedrijven aandacht worden besteed aan de modal shift.
- Bij aanpassingen van oeververbindingen kan direct gekeken worden naar kansen voor overnachtings-/ligplaatslocaties als daar behoefte aan is binnen de regio DrechtstedenGorinchem.

- Via de Natuurverkenning Grote Rivieren wordt in kaart gebracht hoe de natuurwaarden van de getijdenrivier en haar oevers behouden en ontwikkeld kunnen worden. Rijk en Regio werken daarbij samen en leggen de verbinding met de visievorming rond het Landschapspark Zuidvleugel en Getijdenpark XL en de planvorming in de regio zoals het Groenblauwe Eiland van Dordrecht. De visie en ambitie die uit de Natuurverkenning ontstaan, kunnen doorvertaald worden naar een programma en projecten in het kader van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW).
- Experimenten met vraaggericht vervoer dat, ook in exploitatie, complementair is aan de waterbus. Hiermee worden ook de interne verbindingen van de regio verbeterd, in combinatie met de e-bike en het stimuleren van een gezonde levensstijl. Ook de ontwikkeling van een nieuwe generatie boten (bijvoorbeeld elektrisch varen door Riveer), state of the art technologie en schone brandstoffen geven een stimulans aan de ontwikkeling van het gebied. Er is een innovatietafel opgericht waarin bedrijven, onderwijs, Rijkswaterstaat, Provincie en de Drechtsteden samenwerken om de pilot uit te voeren. Nadrukkelijk is hierbij aandacht voor een verdere uitrol van het Waterbusconcept naar de daluren om het woon-werkverkeer (tijdelijk) te verschuiven naar het water tijdens grootschalige infrastructurele werkzaamheden bij onder andere de N3 en A15 PapendrechtGorinchem in de regio.

Deel 2 Uitvoering & rapportage

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem

Artikel 5 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten, in het kader van de ambitie, het doel, de beoogde resultaten en de aanpak van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 4. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van de regio Drechtsteden - Gorinchem te realiseren.
2. LNV reserveert maximaal € 22,5 mln. inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	Bedrag
Pijler Human Capital	€ 6,2 mln.
Pijler Toegepaste Innovatie	€ 4,5 mln.
Pijler Dynamiek aan de Oevers	€ 11,5 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,3 mln.
Rijksbijdrage totaal maximaal	€ 22,5 mln.

- De Regio reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 22,5 mln. aan regionale publieke cofinanciering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling:

Uitvoeringsactiviteiten	Bedrag
Pijler Human Capital	€ 6,2 mln.
Pijler Toegepaste Innovatie	€ 4,5 mln.
Pijler Dynamiek aan de Oevers	€ 11,5 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,3 mln.
Regionale publieke cofinanciering totaal	€ 22,5 mln.

- De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg zoals bedoeld in artikel 7, eerste lid, een gewijzigde verdeling afspreken. Op deze wijziging van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem is artikel 12, derde lid, van toepassing.
- De in het derde lid opgenomen indicatieve verdeling van de regionale publieke cofinanciering geeft uitsluitend de intenties weer van de regionale (publieke) partners. Voor zover gedurende de looptijd van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem deze indicatieve verdeling wijzigt kunnen die wijzigingen in afwijking van artikel 12 ter kennisname aan het Rijk-Regiooverleg worden overgelegd.
- De Regio heeft in de Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem de onderlinge afspraken tussen de regionale publieke partners vastgelegd over de uitvoering van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem en de inzet van de middelen daarvoor en de rol van de regiokassier daarbij.

Artikel 6 - Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem de gemeente Dordrecht de rol zal vervullen van regiokassier. De taken en verantwoordelijkheden van de regiokassier zijn door de Regio nader omschreven en vastgelegd in de Bestuurlijke Overeenkomst Regio Deal.

3. Governance uitvoering Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem

Artikel 7 - Rijk-Regio-overleg

- Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Dit Rijk-Regio-overleg zorgt voor de coördinatie van de inzet van Partijen in het kader van de uitvoering van Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem, de daarbij behorende uitwisseling van informatie en voor het bespreken van de voortgang, inclusief de in artikel 8 bedoelde monitoring.

2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, in ieder geval in de maand september, ten behoeve van de bespreking van de in artikel 8, tweede lid, bedoelde jaarlijkse voortgangsrapportage Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem.
3. Het Rijk-Regio-overleg formuleert en bewaakt de kaders waarbinnen de uitvoering van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem plaatsvindt.
4. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de vertegenwoordigers:
  - a. vanuit de ministeries van het Rijk:
    - i. Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit; ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties; iii. Economische Zaken en Klimaat; iv. Infrastructuur en Waterstaat;
    - v. Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; vi. Sociale Zaken en Werkgelegenheid;
  - b. vanuit de Regio:
    - i. de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden.
    - ii. Gemeente Gorinchem; iii. Provincie Zuid-Holland;
5. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze. Voor de uitvoering van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem maakt het Rijk-Regio overleg hiertoe nadere werkafspraken en legt deze vast. LNV voert het secretariaat van het overleg.

4. Monitoring, evaluatie en communicatie Regio Deal

Artikel 8 – Monitoring en evaluatie

1. Monitoring van de uitvoering van deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem als geheel vindt plaats op twee niveaus:
  - a. op het niveau van de concrete initiatieven en projecten;
  - b. op het niveau van de in artikel 3 genoemde beoogde resultaten en beleidsindicatoren.
2. Op basis van deze monitoring voert de Regio een nulmeting uit, uiterlijk in het voorjaar van 2021, en stelt de regiokassier éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op over het daarvoor voorafgaande jaar. Hierin wordt melding gemaakt van:
  - a. de voortgang van de uitvoering van deze aan de hand van de in artikel 2 genoemde pijlers;
  - b. de behaalde resultaten aan de hand van de in artikel 3 genoemde beoogde resultaten;
  - c. de voortgang van de uitvoering van deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem aan de hand van de meerjarige projectenplanning.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt (in concept) voor 15 juli van ieder jaar overgelegd aan het Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio informeert met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken provinciale staten, gemeenteraden en de Drechtraad. LNV gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input

voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

5. De Regio evalueert de uitvoering en werking van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem binnen acht maanden na afronding van deze Regio Deal en maakt daarvan een eindevaluatie op conform de in het tweede lid onder a tot en met c genoemde onderdelen. De Regio legt de eindevaluatie uiterlijk 1 september 2026 voor aan het Rijk-Regio-overleg.
6. Ten behoeve van de evaluatie van de Regio Portefeuille voert het Planbureau voor de Leefomgeving een lerende evaluatie uit. De Regio neemt hieraan deel.
7. Ten behoeve van de monitoring van de arrangementen voor besluitvorming, afstemming, samenwerking en meer in het algemeen sturing, die nodig zijn voor de uitvoering van de Regio Deals op regionaal en op rijksniveau, hebben BZK en LNV een Monitoringstraject Governance opgezet. De Regio neemt hieraan deel.

Artikel 9 – Communicatie

1. Partijen communiceren eensluidend over de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem. Hiertoe wordt gewerkt met een kernboodschap. De kernboodschap is: 'Met de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem geven we een impuls aan de brede welvaart door te investeren in mensen: we werken aan goed leven in een maritieme topregio.'
2. De communicatie over de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem verloopt primair vanuit de regio door de Regio. Het Rijk draagt de kernboodschap ook uit via zijn eigen kanalen.
3. Er wordt een gezamenlijk communicatieplan besproken en nader afgesproken door het in artikel 7 bedoelde Rijk-Regio-overleg.
4. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in het kader van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem.

5. Slotbepalingen

Artikel 10 - Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 11 - Gegevenswisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheim houden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacy gevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 12 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek heeft kenbaar gemaakt aan het programmteam Regio Portefeuille LNV. Het programmteam Regio Portefeuille LNV informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan het programmteam Regio Portefeuille LNV kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze Regio Deal gehecht.

Artikel 13 - Opzegging

1. Elke Partij kan deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van deze Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 14 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem als nieuwe partijen toetreden tot deze deal.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem wordt gericht aan het programmteam Regio Portefeuille LNV. Het programmteam informeert Partijen en vraagt hen om instemming. Het programmteam maakt daarbij inzichtelijk welke (financiële) consequenties voor Partijen voortvloeien uit de toetreding van nieuwe partijen.
3. Zodra alle Partijen aan het programmteam Regio Portefeuille LNV kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem gehecht.

Artikel 15 – Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in de Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 16 - Counterparts

De Regio Deal Drechtsteden – Gorinchem kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 17 – Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Drechtsteden - Gorinchem.

Artikel 18 – Inwerkingtreding en looptijd

Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 1 oktober 2025.

Artikel 19 - Openbaarmaking

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. LNV rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend,

* Handtekeningenpagina's (9) volgen*

Plaats:

Datum:

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

Carola Schouten

Plaats:

Datum:

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

Datum:

Plaats:

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

Plaats:

Datum:

Plaats:

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

mr. drs. I.K. van Engelshoven

Plaats:

Datum:

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

mr. drs. M.C.G. Keijzer

Plaats:

Datum:

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

drs. T. van Ark

Plaats:

Datum:

Het Dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden,
namens deze: de heer A.J. Flach MSc, vice-voorzitter Drechtstedenbestuur

Plaats:

Datum:

Plaats:

College van burgemeester en wethouders van de gemeente Gorinchem, namens deze:
mevrouw R.W.J. Melissant-Briene, burgemeester van de gemeente Gorinchem

Plaats:

Datum:

Plaats:

Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland, namens deze:
mevrouw A.L. Koning, gedeputeerde